

АНГЛИЙСКО- БЪЛГАРСКИ

ТЕРМИНОЛОГИЧЕН РЕЧНИК

**за професионалисти, работещи
с деца и семейства в риск**

София
2018

Съфинансиран от програма
„Еразъм+“
на Европейския съюз

АНГЛИЙСКО-БЪЛГАРСКИ ТЕРМИНОЛОГИЧЕН РЕЧНИК

за професионалисти, работещи с деца и семейства в риск

© Всички права запазени
СПСПД ФИЦЕ-БЪЛГАРИЯ, 2018

ISBN 978-619-90643-2-0

Съфинансиран от програма
„Еразъм+“
на Европейския съюз

Настоящият речник е създаден в рамките на проект “U.P.G.R.A.D.E – Обединени професионалисти за създаване на обучителни ресурси за обучители за възрастни”, № КА104/АЕ-38/07.11.2017, изпълняван от СПСПД ФИЦЕ-България, с финансовата подкрепа на Програма „Еразъм +“ на ЕК.

Целта на проекта е повишаване на капацитета на ФИЦЕ-България за предоставяне на висококачествени обучения за възрастни, работещи в сферата на грижа за травмирани деца и младежи.

Подцели на проекта:

1. Повишаване на ключовите компетенции на обучителния персонал ФИЦЕ-България, с цел подобряване качеството на преподаването и ученето, така че то да отговори по-добре на потребностите на специалистите в социалната и образователната сфера.

2. Подобряване на чуждоезиковите компетентности на персонала на организацията.

3. Постигане на по-висока степен на интернационализация за ФИЦЕ-България, посредством повишаване на нейната привлекателност и международно измерение като обучителна организация за възрастни.

A

abuse насилие

to abandon изоставям

abandoned изоставен

abandonment родителско изоставяне (изоставяне на произволно място, за разлика от “relinquishment” - оставяне в социална услуга/специализирана институция)

ability способност

abortion аборт

abstinence абстиненция

adapt/adjust
приспособявам се, свиквам

(drug) addict наркозависим човек

addicted пристрастен

addiction зависимост

to adopt осиновявам

adopted осиновен

adoption осиновяване

adoptive parents
осиновители

adoption procedure
процедура по синовяване

adoption regulations
законодателство, свързано с осиновяването

advocacy застъпничество

adolescence юношество

Съфинансиран от програмата
„Еразъм+“
на Европейския съюз

adolescent юноша, младеж

adult възрастен човек

adulthood зрялост; зряла
възраст

aggression агресия

aggressive агресивен

alternative care
алтернативна грижа за
деца

anti-social антисоциален,
противообществен

anxiety тревожност

apprenticeship чиракуване

apprentice чирак

art therapy арт терапия

Asperger syndrome
синдром на Аспергер

assessment оценяване

attachment привързаност

Attachment theory теория
на привързаността (Дж.
Боулби)

attention внимание

to draw attention
привличам внимание

to pay attention обръщам
внимание

**attention deficit
hyperactivity disorder
(ADHD)** синдром на
дефицит на вниманието и
хиперактивност

Съфинансиран от програмата
„Еразъм+“
на Европейския съюз

at risk в риск

autism аутизъм

B

behavior поведение

behavior problem
поведенчески проблем

behavior therapy
поведенческа терапия

behaviorism бихевиоризъм
(теория за поведението)

best interest of the child
най-добър интерес на
детето

**best interest determination
(BID)** определяне на най-
добрия интерес на детето

**birth parent(s)/biological
parent(s)** биологични
родители

birth certificate акт за
раждане

bonding осъществяване на
емоционална връзка

boarding school интернат

bring up отглеждам,
възпитавам

bullying тормоз

C

capability способност

capable (of) способен

caregiver/carer човек,
полагащ грижи за дете

Съфинансиран от програма
„Еразъм+“
на Европейския съюз

case conference

конференция по случай

case management

управление на случай

case plan план на случая

case review преглед на
случая

casework работа по
случай

childhood детство

childhood trauma травма в
детска възраст

child abuse злоупотреба с
дете

child benefit детски
надбавки

child custody
попечителство

child and youth

participation детско и
младежко участие

child friendly съобразен с
интересите/степената на
развитие/ситуацията/и т.н.
на детето

child friendly justice
правосъдие, съобразено с
интересите/степената на
развитие/ситуацията/ и т.н.
на детето

child maltreatment
малтретиране на дете

child protection закрила на
децата

child protection system
система за закрила на
децата

child rights права на
децата

Съфинансиран от програмата
„Еразъм+“
на Европейския съюз

children living and working on the street/ street children деца, живеещи или работещи на улицата

children deprived of parental care деца лишени от родителска грижа

cognitive когнитивен, познавателен

cognitive behavioral therapy когнитивна поведенческа терапия

community-based care социални услуги в общността

corporal/physical punishment телесно наказание

counselling консултиране

crisis intervention кризисна интервенция

cyberbullying кибертормоз

cycle of abuse цикъл на насилието

child support издръжка

confidentiality конфиденциалност

class teacher/form teacher класен ръководител

D

data protection защита на личните данни

day care дневна грижа

deinstitutionalization деинституционализация

Съфинансиран от програма
„Еразъм+“
на Европейския съюз

depression депресия

detention center център за лишаване от свобода на младежи, извършители на престъпления

development развитие

developmental disability проблем в развитието

disability увреждане

divorce развод

domestic/family violence домашно насилие

domestic partnership фактическо съжителство; съжителство на семейни начала

documentation документация

drug abuse злоупотреба с наркотици

drug addict човек, пристрастен към наркотиците

E

early childhood intervention интервенция в ранна детска възраст

emotional deprivation емоционално лишаване/депривация

emotional/psychological neglect емоционално/психологическо negliжиране/пренебрегване/занемаряване

equal opportunities равни възможности

Съфинансиран от програма
„Еразъм+“
на Европейския съюз

evidence-based practice

практика, основаваща се на данни/факти/изследвания

evaluation оценяване

ethnic minority етническо малцинство

F

family-based care/family-like care грижа в среда, близка до семейната

family-centered practice практика/подход, при който/която семейството се поставя в центъра на процеса

family group conferencing семейно-групова конференция

family reunification

събиране на разделено семейство

family therapist фамилен терапевт

foster care приемна грижа

foster child приемно дете

foster family приемно семейство

foster father приемен баща

foster mother приемна майка

foster parents приемни родители

G

gender based violence насилие, основано на пола

genogram генограма

(small) group home център
за настаняване в малка
резидентна група

grief скръб, мъка

(legal) guardian настойник

guardianship
настойничество

Н

harm вреда

hearing impairment
увреждане на слуха

hearing aid слухов апарат

home-visiting посещение в
дома на клиента

identity идентичност

illiterate неграмотен

illiteracy неграмотност

immigrant имигрант

immigration имиграция

(social) inclusion
(социално) включване

indicator индикатор

(large-scale) institution
институция за деца

institutional care
институционална грижа

independent living
самостоятелен живот

Съфинансиран от програмата
„Еразъм+“
на Европейския съюз

independent living program програма за преминаване към самостоятелен живот

individual approach индивидуален подход

institutionalization институционализиране

intellectual disability умствена изостаналост

integration интеграция

J

juvenile delinquency делинквентно поведение при младежи

juvenile offender младеж, извършител на противоправно деяние

juvenile justice детско правосъдие

juvenile justice system система за детско правосъдие

K

kinship care грижа в разширеното семейство

L

lack of concentration липса на концентрация

learning disability обучителни затруднения

legal aid правна помощ

life skills житейски умения

M

maternity benefit

обезщетение за
майчинство

measure мярка

to measure измервам

mentoring менторство

mental health психично
здраве

methodology методология

miscarriage спонтанен
аборт

monitoring мониторинг,
наблюдение

multidisciplinary team
мултидисциплинарен екип

N

need потребност, нужда

neglect negliжиране/
пренебрегване/
занемаряване

nervous system нервна
система

neurosis невроза

nurture възпитавам/
отглеждам

nurturing environment
подкрепяща/благоприятна
среда

O

obesity затлъстяване

Съфинансиран от програма
„Еразъм+“
на Европейския съюз

objective цел

to observe наблюдавам

observation наблюдение

occupational therapy
трудова терапия

offence правонарушение

offender правонарушител

ombudsperson
**(ombudsman/
ombudswoman)**
омбудсман

**organization of leisure
time** организация на
свободното време

orphan сирак

orphanage
сиропиталище/институция

за деца, лишени от
родителска грижа

outcome резултат

output пряк
резултат/продукт

out-of-home care
извънсемейна грижа

P

parental rights родителски
права

parenthood родителство

parenting styles
родителски стилове

peer group групата на
върстниците

perpetrator извършител на
противоправно деяние

Съфинансиран от програма
„Еразъм+“
на Европейския съюз

personality structure

структура на личността

placement in residential

care настаняване в услуга
от резидентен тип

physical abuse физическо
насилие

physical neglect

физическо negliжиране/
пренебрегване/
занемаряване

physical disability

физическо увреждане

physically disabled person

човек с физическо
увреждане

play therapy игрова

терапия

posttraumatic stress

disorder (PTSD) пост-
травматичен стрес

poverty бедност

prevention of child abuse

and neglect превенция на
насилието над деца и
неглижирането

primary school начално

училище

probation пробация

probation officer

пробационен служител

protective factor защитен

фактор

proceedings съдебна

процедура

Съфинансиран от програма
„Еразъм+“
на Европейския съюз

**psychological
maltreatment**

психологическо насилие

psychosis психоза

Q

quality assessment

оценяване на качеството

quality assurance

осигуряване на качество

quality criteria критерии за
качество

criteria - мн.ч.; **criterion** -
ед.ч.

quality indicators

индикатори за качество

quality management

управление на качеството

quality standards

стандарты за качество

R

refugee бежанец

recommend препоръчвам

recommendation

препоръка

reception center

приемателен център за
бежанци и мигранти

reintegration реинтеграция

relinquishment оставяне

на дете (на грижите на
държавата)

reoffender повторен

извършител на
престъпление

residential service

социална услуга от
резидентен тип

resilience психическа
устойчивост

risk assessment
оценяване на риска

risk factor рисков фактор

role model модел за
поведение

role play ролева игра

Roma ром, ромски

**reactive attachment
disorder** реактивно
разстройство на
привързаността

S

school attendance
посещаване на училище

secondary school средно
училище

self control самоконтрол

self esteem самочувствие

sexual abuse сексуално
насилие

sexual exploitation
сексуална експлоатация

special needs children
деца със специални
потребности

Съфинансиран от програма
„Еразъм+“
на Европейския съюз

**strengths-based
practice/approach**

практика/подход базиран/а
на силните страни

substance abuse

злоупотреба с опасни
вещества
(наркотици/алкохол/
медикаменти)

separated child дете,
отделено от родителите си

sexual pedagogy

педагогика на
сексуалността

social policy социална
политика

social protection социална
закрила

social pedagogy социална
педагогика

social pedagogue

социален педагог

social services социални
услуги

social welfare социална
защита/социално
подпомагане

social background

социална среда, социален
произход

social exclusion социално
изключване

social inclusion социално
включване

social skills социални
умения

speech disorder говорен
дефект

Съфинансиран от програмата
„Еразъм+“
на Европейския съюз

standards in care

стандарты за социалните
услуги

scholarship стипендия

T

therapeutic foster care

терапевтична приемна
грижа

trauma травма

trauma pedagogy

педагогика на травмата

transition/independent living services

подкрепа/грижа за
младежи, подготвящи се за
самостоятелен живот

U

**unaccompanied refugee
minors** непридружени деца
(непълнолетни) бежанци

V

violence насилие

vulnerable children
уязвими деца

vulnerability уязвимост

vocational training centre
център за професионално
обучение

voluntary доброволен

volunteer доброволец

victim жертва

Съфинансиран от програма
„Еразъм+“
на Европейския съюз

victim support услуги за
подкрепа на жертви на
насилие

Съфинансиран от програма
„Еразъм+“
на Европейския съюз

СЕМЕЙСТВО/ РОДНИНИ:

майка mother

баща father

дъщеря daughter

син son

баба grandmother

дядо grandfather

**леля, вуйна, стринка и
т.н.** aunt

чичо, вуйчо, свако и т.н.
uncle

братовчед cousin

племенник nephew

племенница niece

прабаба great-grandmother

прадядо great-grandfather

родители parents

баба и дядо grandparents

прабаба и прадядо great-
grandparents

Съфинансиран от програма
„Еразъм+“
на Европейския съюз

СПЕЦИФИЧНИ БЪЛГАРСКИ ТЕРМИНИ и как да ги преведем на английски:

**Дом за деца лишени от
родителска грижа
(ДДЛРГ)** Home for children
deprived of parental care

**Социално-педагогически
интернат (СПИ)** Socio-
pedagogical boarding school
(for children and youth in
conflict with the law)

**Възпитателно училище-
интернат (ВУИ)**
Educational boarding school
(detention centre for children
and youth in conflict with the
law)

**Комплекс за социални
услуги** Complex for social
services

**Дом за деца с физически
увреждания** Home/
Specialized institution for
children with physical
disabilities

**Дом за деца и младежи с
умствена изостаналост
(ДДМУИ)** Home/specialized
institution for children with
intellectual disabilities

**Дом за медико-социални
грижи за деца (ДМСГД)**
Home/specialized institution
for Medical and Social Care
of Children (Infant homes 0-
3)

Звено “Майка и бебе”
“Mother and baby” Unit

Кризисен център Crisis
intervention centre

**Дневен център за
деца/младежи с**

Съфинансиран от програма
„Еразъм+“
на Европейския съюз

увреждания Day care center for children/ youth with disabilities

Дневен център за деца и/или младежи с множествени увреждания Day care center for children/youth with multiple disabilities

Дневен център за пълнолетни лица с увреждания Day care center for adults with disabilities

Дневен център за пълнолетни лица с увреждания – седмична грижа Weekly residential care for adults with disabilities

Център за социална рехабилитация и интеграция Social

rehabilitation and integration centre (consultative, therapeutic, training and rehabilitation activities)

Център за настаняване от семеен тип:

- за пълнолетни с умствена изостаналост

- за пълнолетни лица с физически увреждания

- за пълнолетни лица с психични разстройства

- за стари хора

- за деца и/или младежи с/без увреждания

Family-type centre for:

- adults with intellectual disabilities

Съфинансиран от програмата
„Еразъм+“
на Европейския съюз

- for adults with physical disabilities
- for adults with mental disorders
- for elderly people
- for children and/or youth with/without disabilities

Преходно жилище

Transition home
(professionally supported independent living service for young adults in the process of preparation to leave care)

Наблюдавано жилище

Supervised Home (a type of social services related to providing assistance and consulting persons who have reached 18 years of age, who are in the process of preparation to leave a

specialized institution, transition or protected home and who are prepared to live independently)

Център за обществена подкрепа Community support centre (consultative service for children and families)

Център за работа с деца на улицата Centre for street children

Защитено жилище за:

- лица с психични разстройства
- лица с умствена изостаналост
- лица с физически увреждания

Съфинансиран от програма
„Еразъм+“
на Европейския съюз

Protected Home (a professionally supported independent living service for children or adults)

- for adults with mental disorders

- for adults with intellectual disabilities

- for adults with physical disabilities

Център за временно настаняване Centre for Temporary Accommodation

Приют за деца Shelter for children

Социален учебно-професионален център
Social education-professional centre (a social service aimed at providing vocational training to adults

with limited working capacity)

Някои по-важни държавни институции и техните съкращения

MSLP – Ministry of Labour and Social Policy
Министерство на труда и социалната политика (МТСП)

MH – Ministry of Health
Министерство на здравеопазването (МЗ)

MES – Ministry of Education and Science
Министерство на образованието и науката (МОН)

MF – Ministry of Finance
Министерство на финансите (МФ)

Съфинансиран от програмата
„Еразъм+“
на Европейския съюз

MJ – Ministry of Justice

Министерство на
правосъдието (МП)

ASA – Agency for Social

Assistance Агенция за
социално подпомагане
(АСП)

SACP – State Agency for

Child Protection Държавна
агенция за закрила на
детето (ДАЗД)

**DSA – Directorate for
Social Assistance (in
municipalities)** Дирекция
“Социално подпомагане”
(към общината)

**CPD – Child Protection
Department (in DSA)**

Отдел “Закрила на детето”
(в Дирекция “Социално
подпомагане”)

State agency for refugees

Държавна агенция за
бежанците (ДАБ)

**Local Commission for
Combating Anti-social
Behavior of Minors and
Adolescents (established
at local level –
municipalities)**

Местна комисия за борба
срещу
противообществените
прояви на малолетни и
непълнолетни (МКБППМН)

District Court Окръжен съд

Regional Court Районен
съд

Съфинансиран от програма
„Еразъм+“
на Европейския съюз

ДОПЪЛНИ САМ:

Съфинансиран от програма
„Еразъм+“
на Европейския съюз

Съфинансиран от програма
„Еразъм+“
на Европейския съюз

Съфинансиран от програма
„Еразъм+“
на Европейския съюз

Съфинансиран от програма
„Еразъм+“
на Европейския съюз

Съфинансиран от програма
„Еразъм+“
на Европейския съюз

Тази публикация е създадена с финансовата подкрепа на програма **"Еразъм+"** на **Европейската комисия**.

Съдържанието на тази публикация е отговорност единствено на **СПСПД ФИЦЕ-България** и по никакъв начин не може да се приеме, че отразява вижданията на Европейската комисия.